

УДК 81'276+81.373.611

ББК 81.2-67*

СЛОВОТВІРНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЖАРГОННОЇ ЛЕКСИКИ (на матеріалі української, російської та англійської мов)

ГАРЛИЦЬКА Т. С.

*Криворізький державний педагогічний інститут
ДВНЗ “Криворізький національний університет”*

Стаття присвячена проблемі словотвірних можливостей жаргонізмів української, російської та англійської мов. У вивченні природи жаргонізмів різних мов основну увагу зосереджено на зіставному аспекті, що дає підстави визначити домінуючі для кожної мови дериваційні тенденції. У роботі з'ясовано, що джерельна база жаргонів є досить розгалуженою й різноманітною, адже вони виникають унаслідок семантичного переосмислення вже наявних у мові слів, шляхом запозичення з інших мов та соціальних діалектів, а також на основі морфологічних способів творення. Доведено, що особливе дериваційне розмаїття притаманне молодіжному сленгу та кримінальному аргю.

Ключові слова: жаргон, способи словотворення, словотвірний потенціал, українська мова, російська мова, англійська мова.

The article highlights the problem of word-forming means of slang in Ukrainian, Russian and English. The focus is made on the comparable aspect in studying of the slang nature of different languages, which allows defining general linguistic tendencies, that occur in society and language. The research concludes that the origin of slangy words is very branched and diverse, however they appear as the result of semantic recomprehension of the existent words, by means of borrowing from the other languages and social dialects or by morphological way. The author also mentions that youth slang and criminal argot are characterized by special derivative variety.

Key words: jargon, means of word-formation, potential of word-formation, Ukrainian language, Russian language, English language.

Зважаючи на збільшення ролі неформальних елементів у мовленні, відсутність їх усебічної лексикографічної фіксації та науково-теоретичного обґрунтування, нагальним видається дослідження дериваційної поведінки жаргонного лексикону, що дозволить визначити динаміку та перспективи розвитку мови взагалі.

Способи творення жаргонних одиниць є предметом наукового пошуку таких дослідників, як А. Левицький, О. Кириченко, І. Галишин, В. Павлюк, І. Андрусяк, О. Хрущова, М. Барт, І. Горбунова, О. Єлістратов, О. Єрмакова, Р. Розіна, Е. Партридж, Р. Спірс та інші, однак більшість праць присвячується дослідженню окремих тематичних груп жаргону на матеріалі однієї мови. Зважаючи на процес глобалізації, актуальним видається вивчення природи жаргонізмів різних мов у зіставному аспекті, що дозволить виявити загальномовні тенденції, які відбуваються в суспільстві та мові.

Мета статті полягає в зіставному дослідженні словотвірних можливостей жаргонних одиниць української, російської та англійської мов.

Поставлена мета передбачає розв'язання наступних завдань:

- відстежити специфічні семантичні та словотвірні риси, властиві жаргону;
- визначити продуктивні та непродуктивні способи творення жаргонізмів у кожній із досліджуваних мов;
- порівняти особливості жаргонотворення трьох мов.

У нашій роботі жаргон (у широкому розумінні) є синонімом сленгу – “практично відкрита мовна підсистема ненормативних, стилістично знижених лексико-фразеологічних одиниць, які виконують експресивну, оцінну (звичайно негативну) та евфемістичну функції” [10, с. 42]. За словами Я. Старченко, “сучасний жаргон є чернеткою майбутньої мови, адже жаргонові елементи (засоби) мають велику рухливість, відкритість, унаслідок чого у стислий час можуть бути заангажованими іншими складниками національної мови; жаргоносфера активно виявляє свої можливості бути полігоном для випробування нових одиниць, які, інколи, навіть без посередництва розмовної мови переходять до стилів літературної мови, стаючи доречними заміниками стильових засобів; жаргонове номінування фактично проникло в усі основні сфери життя спільноти, тому й охоплює важливі мовно-тематичні пласти, задіявши й різнорівневі засоби творення (семантичні метаморфози, фонетичні деформації, словотворчі ресурси, синтаксичні можливості)” [7, с. 93]. Досить розгалуженою й різноманітною є також джерельна база жаргонів, адже вони виникають унаслідок семантичного переосмислення вже наявних у мові слів, шляхом запозичення з інших мов та соціальних діалектів, а також морфологічним способом.

Виконане дослідження дало змогу виділити такі способи творення жаргонної лексики: афіксальний, безафіксний, осново- та словоскладання, телескопія, скорочення, деабревіація (морфологічні способи); гра слів та конверсія (неморфологічні способи). Запозичені лексеми асимілюються за допомогою транскрипції, транслітерації та морфологічної передачі. Отже, варто проаналізувати й порівняти продуктивність кожного з названих способів жаргонотворення на матеріалі трьох мов.

Зокрема, порівнявши жаргонні одиниці української та російської мов, ми дійшли висновку про подібність їхніх домінантних способів жаргонотворення, оскільки в обох мовах переважає афіксальний спосіб, зокрема суфіксальний, адже ці дві мовні системи, на відміну від англійської, характеризуються наявністю великої кількості словотворчих та формотворчих суфіксів. Особливе дериваційне розмаїття притаманне молодіжному сленгу та кримінальному аргю. Наприклад, в українській мові: *баклан* – *бакланити* (говорити), *кайф* – *кайфувати* (отримувати насолоду, задоволення від чогось), *дрек* – *дрековий* (поганий, неякісний), *хіпі* – *хіпувати* (вести спосіб життя хіпі; одягатися незвично, подібно до хіпі), *пиво* – *пивняк*, *пивасик*, *тусувати* – *тусування* (збирання групами (за віком, інтересами т. ін.), *сушити* – *сушняк* (сухе вино; сильна спрага після вживання наркотику чи спиртного), *брат* – *братан*, *брателло*, *братушка*, *братуха* (молодший в ієрархії мафіозної структури, який виконує завдання, що потребують жорстокості та фізичної сили), *палити* – *палений* (крадене, яке потрапило під нагляд), *стопор* – *стопорнути* (зупинити когось; пограбувати; убити), *криса* – *крисячити* (красти у своїх), – і в російській мові: *бас* – *басуха* (бас-гітара), *банк* – *банковать* (помилятися), *батон* – *батониться* (спати), *дух* – *духовой* (відважний, сміливий), *быт* – *бытовуха*, *вена* – *веняк*, *волочь* – *волокуха* (їжа), *день* – *днеха* (день народження), *копыто* – *копытить* (йти у взутті на каблуках), *пирог* – *пироган* (пиріжок).

Досить продуктивними в обох споріднених мовах є суфікси **-к-**, **-ш-**, які разом із закінченням **-а** утворюють іменники жіночого роду. Одні з них називають осіб жіночої статі за специфічною ознакою, пор.: укр. *бик* – *бичка* (огрядна дівчина з обмеженими розумовими здібностями, переважно із села), укр. *мудак* – *мудачка* (дурна, нікчемна, наївна жінка), укр. *синяк* – *синячка* (алкоголічка), укр. *чувак* – *чувачка* (*чувиха*, *чува*, *чувихка*) (молода дівчина), *стукач* – *стукачка* (донощиця, інформатор), укр. *фраєр* – *фраєриша* (матеріально забезпечена жінка, яка не працює), укр. *косить* – *косилка* (жінка, яка забирає чужих чоловіків), укр. *ацетон* – *ацетонка* (токсикоманка), рос. *индюк* – *индюшка* (продавець комерційної ятки). Інші становлять метафоризовані назви предметів, просторових та абстрактних понять, пор.: укр. *бандит* – *бандитка* (ігровий автомат), укр. *ішак* – *ішачка* (садово-городня ділянка), укр. *баклан* – *бакланка* (стаття кримінального кодексу, яка передбачає покарання за хуліганство), укр. *брезент* – *брезентка* (палатка із брезентової тканини), укр. *карнавал* – *карнавалка* (кольорова,

вишита сорочка), рос. *мазать* – *мазилка* (косметичний засіб), рос. *ходить* – *ходка* (судимість із позбавленням волі; втеча), рос. *щебень* – *щебёнка* (сухарі). Поодинокі віджаргонні утворення розвинули відразу декілька значень, пор.: рос. *пионер* – *пионерка* (1) дівчина-підліток; 2) папіроска з анашею).

Надзвичайної виразності та яскравості українським та російським жаргонізмам надають зменшувано-пестливі суфікси. Варто відзначити, що у структурі жаргонізмів вони не тільки реалізують своє пряме значення демінутивності, а й надають їм іронічного та гумористичного забарвлення, пор.: укр. *васильок* (незайманий хлопець), укр. *дитинка* (молодший за рангом, недосвідчений), укр. *кайфелик* (річ або предмет, що викликає приємні емоції), укр. *пивасик* (пиво), укр. *портосик* (*портюша*) (портвейн), укр. *синячок* (алкоголік, п'яниця), *вольняшка* (вільнонайманий у місцях позбавлення волі), укр. *гарочка* (цигарка), укр. *йоржик* (дуже хитра, спритна людина), укр. *щучка* (*крим.*) (плоскогубці), укр. *бананчики* (*військ.*) (патрони), укр. *торбинка* (*нарк.*) (ефект від куріння марихуани), укр. *травичка* (*нарк.*) (гашиш), укр. *баночка* (*морськ.*) (табуретка); рос. *импортяшка* (жінка в імпортному одязі), рос. *косарик* (1000 рублів), *лупасики* (*лупики*) (очі), рос. *поджарочка* (про засмаглу людину), рос. *сухарик* (сухе вино), рос. *чайнушка* (чайна чашка), рос. *лисичка* (*крим.*) (невеликий ніж), рос. *папочка* (*крим.*) (начальник), рос. *сестрёнка* (*крим.*) (ковдра), рос. *черняшка* (*крим.*) (чорний хліб).

У системі словотворення жаргонізмів англійської мови суфіксальний спосіб теж є одним із провідних, однак продуктивних суфіксів у ній значно менше порівняно українською та російською мовами. Зокрема, це суфікси, як **-ed**, **-ing**, **-y**, **-er**, наприклад: *bush* – *bushed* (втомлений; без грошей), *call* – *cally* (тюрма), *crook* – *crooked* (п'яний), *crum* – *crummy* (хворий; неприємний; брудний), *dope* – *dopy* (поганий, поганой якості), *drum* – *drummer* (бродячий торговець), *float* – *floating* (п'яний), *goof* – *goofer* (погано працювати), *stick* – *sticking* (багатий). Специфічно жаргонним є суфікс **-o**, який не має спеціального значення, проте надає слову особливого сленгового колориту: *afto* = *afternoon* (полудень), *blotto*, *botto* = *bottle* (пляшка), *doggo*, *drinko*, *dumbo*, *eggo* (лиса людина), *wrongo* (особа, якій не можна довіряти).

Характерною ознакою англійського та американського сленгу є перетворення ряду повноцінних слів (напр., *dog*, *monkey*, *burger*) у напівсуфікси. У такому разі суфіксальний спосіб словотворення комбінується зі словоскладанням. Так, слово *monkey* (мавпа) вживається як суфікс зі значенням “робітник, механік”, напр.: *grease monkey* (автомеханік), *wheel monkey* (веломеханік); слово *dog* (собака) перетворилося на суфікс зі значенням “хитра людина, або та, якій пощастило”: *bird dog* (людина, яка займається пошуком хороших гравців для спортивної команди), *sea dog* (старий, досвідчений моряк); слово *burger* взяте зі слова *hamburger*, яке довільно розщепилося на *ham* і *burger*, а остання частина перетворилася на самостійний суфікс: *cheese-burger* (сирний бургер), *double-burger* (подвійний бургер), *sausage-burger* (ковбасний бургер).

Крім суфіксального способу словотворення, носії української та російської мов для творення жаргонізмів широко використовують префіксально-суфіксальний спосіб. Різні комбінації префікса і суфікса дають змогу сформулювати особливо експресивні номінації специфічних дій та ознак. Наприклад, в українській мові: *башиляти* – *безбашильовий* (безкоштовний), *мороз* – *відморозок* (емоційно та інтелектуально недалека людина, часто агресивна), *тулити* – *туляти* (розповідати складні для розуміння речі), *висіти* – *зависалово* (вечірка з великою кількістю людей, яка може продовжуватися невизначений час), *ковбаса* – *заковбасити* (убити когось), *сухар* – *засухарений* (пригнічений), *тихий* – *затихарити* (приховати щось), *пудра* – *припудрений* (розумово обмежений), – і в російській мові: *валет* – *безвалетный* (недоумкуватий), *цвет* – *цветет* (точно, безпомилково), *наглый* – *внагляд* (дуже нахабно), *крутить* – *вкручивать* (заплутувати, брехати), *хвост* – *нахвостник* (шпилька для волосся), *удобный* – *невдобняк* (незручний), *мычат* – *немычащий* (п'яний до краю), *зелёный* – *по-зелёному* (все одно, добре, нормально). Обмеженіше представлений у сфері жаргонотворення префіксальний спосіб, пор.: укр. *рубати* – *врубати* (умикати щось), рос. *цвет* – *цветет* (точно, безпомилково).

Визначальним для української та російської мов є постфіксальний спосіб жаргонотворення, на протилежність англійській мові, у якій цей спосіб деривації відсутній. Характерно, що переважна більшість жаргонізмів, утворених постфіксальним способом, дублюються в обох слов'янських мовах, наприклад: укр. *чатитися* – рос. *чатиться* (спілкуватися за допомогою інтернету), укр. *засвітитися* – рос. *засветиться* (виявити, видати себе), укр. *відмазатися* – рос. *отмазаться* (ухилитися від якоїсь роботи), укр. *врубатися* – рос. *врубаться* (розуміти щось), укр. *добазаритися* – рос. *добазариться* (домовитися про щось), укр. *жмотитися* – рос. *жмотиться* (виявляти скупість, бути скнарою), укр. *замахатися* – рос. *замахаться* (утомитися), *шифруватися* – рос. *шифроваться* (приховувати якусь інформацію про себе), укр. *кваситися* – рос. *кваситься* (пити спиртні напої), укр. *колотися* – рос. *колоться* (зізнаватися в чомусь), укр. *приколотися* – рос. *приколоться* (посміятися з когось, висміяти когось), укр. *шизонутися* – рос. *шизонуться* (збожеволіти, почати поводити себе як психічно ненормальна людина).

Серед морфологічних способів словотворення варто відзначити також осново- та словоскладання, що мають статус базових у творенні англійських та американських жаргонних одиниць, оскільки, як ми вже зазначали вище, у лексичній системі англійської мови, як і всіх германських мов загалом, є чимало повнозначних слів, що випали з мови як самостійні лексеми, однак, набувши узагальненого значення, стали другими компонентами складних слів, тобто напівафіксами. Наприклад: *beeswax* (справа, заняття), *broken arm* (залишки їжі, недоїдки), *fair dinkum* (робота, праця; солдат), *end ville* (кращий, найбільший), *find rover* (працювати неохоче, без ентузіазму), *like fun* (швидко), *ghost writer* (автор літературної обробки), *goldbrick* (ухилитися від роботи; обдурювати; неприваблива дівчина), *main-line* (гроші; багаті люди), *pig-iron* (скроні), *shack man* (одружений чоловік), *speak easy* (місце нелегального продажу спиртних напоїв), *whitewash* (перемогти у грі) тощо. Менш поширене осново- та словоскладання у творенні жаргону української та російської мов, напр.: укр. *вужьколюбий* (про розумово обмежену людину), укр. *мордопис* (обличчя), укр. *понтвоз* (фунікулер), укр. *блатхата* (конспіративна квартира, місце зустрічі та проживання злочинців), укр. *макодзьоб* (наркоман); рос. *ветрогонь* (плавки), рос. *булкотряс* (шейпінг, аеробіка), рос. *жмуровоз* (катафалк), рос. *тёмнолапость* (*тёмноухость*) (невіглас).

Одним із нових способів словотвору вважають телескопію, “суть якої полягає у злитті початкового елемента одного слова з кінцевим другого” [6, с. 680] або ж у злитті “скорочених основ двох слів” [1, с. 82]. Для позначення цього феномену використовують також інші терміни: слова-злитки (Н. Амосова.), слова-амальгами (І. Гальперін), складноскорочені слова (Р. Кисельова, Н. Шинський), телескопія (І. Арнольд, М. Брайант, І. Берман, К. Баранцев, А. Левицький, О. Кубрякова, А. Соколенко, Н. Шанський), блендинг (О. Хруцова, Є. Єсперсен, А. Кеннеді, Т. Пайлз), контамінація (Х. Вентворт, С. Ульман, Н. Лаврова, Т. Цимбалюк-Скопненко) тощо. І хоч у лінгвістиці немає єдиного визначення телескопії, цей спосіб є досить затребуваним у жаргонотворенні. Найяскравіше він представлений у жаргоні англійської мови: *absotively* (дуже позитивно) = *absolutely+positively*, *annoynware* (програмне забезпечення, яке дратує) = *annoyning+software*, *babelicious* (приваблива жінка) = *baby+delicious*, *lametarded* (відсталий) = *lame+retarded*, *mathemagician* (людина, яка дуже добре розуміється на математиці) = *mathimatics+magician*, *Jewfro* (зневажливо до єврея) = *jew+afro*, *joygasm* (велика радість) = *joy+orgasm*, *boughetto* (бути високого класу, але не зазнаватися) = *bough+ghetto*. В українській та російській мовах також удалося зафіксувати цікаві випадки телескопії: укр. *бурситет* (іронічне до університет) = *бурса + університет*, укр. *пішкарус* (ходіння пішки) = *пішки + Ікарус*, укр. *скотобус* (автобус) = *скотина + автобус*, укр. *крисодром* (килимок для комп'ютерної мишки) = *криса + аеродром*, укр. *хрущоба* (п'ятиповерховий будинок з малометражними квартирами, побудований у 50-60-х рр., за часів правління М. С. Хруцова) = *Хрущов + трущоба*; рос.

балтаголик (бовтун) = балтун + алкоголик, рос. *борзомер* (прилад, що вимірює ступінь нахабства) = борзый + термометр, рос. *очкозавр* (трус) = очко + динозавр, рос. *битковоз* (переповнена маршрутка) = битком + возить .

Досить поширеним у жаргонотворенні, зокрема в англійській мові, є скорочення слів, наприклад: *bo* (людина, хлопець) від *bimbo*, *hobo*, *sooch* (обман) від *soochie*, *cop* (поліцейський; заняття, робота) від *copper*, *dago* (макарони; іноземна мова; італієць, іспанець) від іспанського імені *Diego*, *Dixie* (залізний казанок) від *Dixiland*, *fliv* (автомобіль; невдача, провал) від *flivver*, *G* (тисяча доларів) від *gee*, *icky* (поганий; неприємний; несмачний) від *icky-boo*, *jitney* (автобус) від *jitney-bus*, *moon* (саморобне віскі) від *moonshine*, *quod* (тюрма) від *building quadrangle*, *spoon* (гроші) від *spondulics*. В українській та російській мовах цей спосіб словотворення властивий лише молодіжному жаргону, а саме: студентському, шкільному та комп'ютерному. Це свідчить про схильність молодого покоління до мовної економії та бажання виділитися серед інших професійних груп. Наприклад: укр. *вінт* (*вінч*) (вінчестер), укр. *вір* (комп'ютерний вірус), укр. *лаба* (лабораторна робота), укр. *незарах* (не зараховано), укр. *універ* (університет), укр. *диря* (директор), укр. *керя* (класний керівник), укр. *реп* (репетитор); рос. *клава* (комп'ютерна клавіатура), рос. *баскет* (баскетбол), рос. *бутер* (бутерброд), рос. *бюзик* (бюстгальтер), рос. *дисак* (*дискарь*) (дискотека), рос. *контра* (контролер у транспорті), рос. *маг* (магнітофон; магазин), рос. *лосы* (лосини).

Українській та російській мовам, на відміну від англійської, притаманний також безафіксний спосіб словотворення (творення іменників від прикметників та дієслів без використання словотворчих афіксів), хоч він не є продуктивним: укр. *шмонати* – *шмон* (арм.) (перевірка), укр. *глючити* – *глюк* (комп.) (збій у роботі програми), укр. *кумарити* – *кумар* (цигарковий дим; людина, яка набридає іншим дурними розмовами), укр. *стьобати* – *стьоб* (знуцально-агресивне мислення, ставлення до чогось); рос. *вонять* – *вонь* (сварка, скандал), рос. *напрягать* – *напряг* (напружене становище), рос. *натуральный* – *натурал* (про гетеросексуальну людину), рос. *ржать* – *ржач* (сміх), рос. *сушить* – *сушь* (сушена риба) .

На окрему увагу заслуговують способи освоєння запозичених жаргонізмів у досліджуваних мовах, адже тут має місце транслітерація чи транскрипція та морфологічна передача (процес, у якому іншомовне слово транслітерується з подальшим його пристосуванням до морфології рідної мови). Так, транслітерація й транскрипція типовіші для української та російської мов, адже більшість сленгізмів у них запозичено з англійської мови, зокрема її американського різновиду. Наприклад: укр. *айді*, рос. *айди* (ідентифікація, від англ. *ID*), укр., рос. *апгрейд* (модернізація, оновлення апаратного забезпечення, від англ. *upgrade*), укр., рос. *андеїт* (оновлення програмного забезпечення, від англ. *update*), укр., рос. *баг* (помилка, збій у програмі, від англ. *bug*), укр. *серфінг*, рос. *серфинг* (пошук в інтернеті різноманітної інформації без конкретної мети, від англ. *serfing*), укр., рос. *бомл* (пляшка зі спиртним, від англ. *bottle*), укр., рос. *вайн* (вино, від англ. *wine*), укр. *дрінк*, рос. *дринк* (алкогольний напій, від англ. *drink*), укр. *крейзі*, рос. *крейзи* (психічно ненормальна людина, від англ. *crazy*), укр., рос. *прайс* (гроші, від англ. *price*). В англійській мові транскрибуванню підлягають в основному запозичені з їдиш сленгізми: *yenta* (пліткарка), *zoftig* (приємно вгодований (коментар чоловіків щодо жінки)), *glitch* (дефект), *shlep* (*schlep*) (тягти, тягнутися).

Морфологічне освоєння запозичених жаргонізмів типове для трьох досліджуваних мов. Характерно, що здебільшого запозичуються нейтральні лексеми, але після приєднання афіксів мови-реципієнта, вони набувають стилістичного забарвлення і переходять до розряду жаргонних. Так, в українській мові асиміляції підлягають переважно англійські, американські та німецькі запозичення, наприклад: *бедовий* (жорсткий диск із пошкодженою поверхнею, від англ. *bad* – поганий), *бекапити* (створювати резервні копії (робити *backup*)), *олдовий* (старий, від англ. *old*), *лібрарня* (бібліотека, від англ. *library*), *драйка* (оцінка “три”, від нім. *drei*), *цвайка* (оцінка

“два”, від нім. *zwei*), *аскати* (випрошувати щось у сторонніх, від англ. *ask*), *відфейсувати* (побити когось по обличчю, від англ. *face*), *дрінкати* (*дрінькати*) (пити (частіше спиртні напої), від англ. *drink*). У російській мові асимілюються запозичення з англійської та української мов: *блуда* (ніж, від англ. *blood* – кров), *вайтовий* (білий, від англ. *white*), *вайфа* (дружина, від англ. *wife*), *грин* (долар, від англ. *green* – зелений), *грошенята* (гроші, вимовляється з задньоязиковим [г]), *файновий* (чудовий), *перенайтать* (переночувати, від англ. *night*), *тайми* (час, від англ. *time*). В англійській мові відсоток запозичень значно вищий, ніж в інших мовах, адже кількість споконвічних слів у її лексичній системі становить близько 30 %. Це позначається й на жаргонних одиницях, значна кількість яких запозичена з їдиш, латинської, грецької, іспанської, французької, німецької, турецької та інших мов. Однак такі лексеми вдало асимілювалися в англійській мові, про що свідчить їхнє морфологічне передавання: *weenie* (*weinie*) (прогреш, провал, з нім. *wienerwurst*), *vamoose* (піти, “змитися”, з ісп. *vamos*), *savvy* (*savvey*) (розуміти, із франц. *saver*), *rhubarb* (сварка, бійка; помилка, із грец. *rha barbaron*), *kibitz* (давати непрохані поради, з їдиш *kibitsen*), *hokey* (тюрма, з лат. *hokus*), *chouse* (обдурювати, із турец. *chaush*).

Ще одним морфологічним способом творення жаргонізмів є деаббревіація (нове розшифрування аббревіатури). Цей спосіб словотворення люблять різні молодіжні угруповання, оскільки він не лише дає змогу передати іронічне, цинічне ставлення молоді до позначуваних офіційними громіздкими аббревіатурами понять, а й характеризує молодих людей як дотепних, кмітливих користувачів мови. Наприклад, в українській мові на основі деаббревіації виникли жаргонізми *ВДНХ* (місце, де продають старі речі, товари), *МММ* (погано, від назви фінансової піраміди “МММ”, від діяльності якої постраждало багато вкладників), *КВН* (кріпкий виноградний напій), *ОБС* (ненадійне джерело інформації – Одна Баба Сказала), *РАГУЛЬ&ТВ* (дурість, примітивність), *СУЛЕМЕ* (Сучасна українська літературна мова). Цікаві приклади деаббревіації є в російській мові (напр.: *КАВЭЭН* (самогон, *КВН* – коньяк, випущений ночью), *КПД* (туалет, *КПД* – комната полезного действия), *ЛДПР* (обдурювання, *ЛДПР* – люблю дурачить простых ребят), *ОРЗ* (той, хто кинув пити, *ОРЗ* – очень резко завязал), *КГБ* (комитет глубокого бурения) та в англійській (напр.: *GI* “government issue” (солдат) → “government Indian” (індієць, який забув рідну культуру й мову та долучився до загальноамериканської культури), *FBI* (ФБР) (говстий, чорний невіглас, *FBI* – fat, black and ignorant), *SOS* (та сама старизна, *SOS* – the same old staff).

Серед неморфологічних способів творення жаргонізмів дослідники виділяють мовну гру [3, с. 289; 4, с. 99; 5, с. 3]. Цей спосіб передбачає навмисне перекручування слів, зміну (випадання) звуків (для англійської мови), переоформлення та переосмислення слова за зразком іншого, поєднання подібних за звучанням слів тощо і допомагає виразити переважно негативне ставлення до описуваних предметів та явищ. Наприклад: *Лоханськ* (місто Луганськ), *Хрещатик* (Хрещатик), *бульо-мульо* (недоумкувата людина, переважно з села), *куркулятор* (калькулятор), *футлі* (туфлі), *чембо-рембо* (масивна, мускулиста людина) – в укр. мові; *трубопаскаль* (*трупнопаскаль*) (мова програмування Turbo Pascal), *панаслоник* (фірма Panasonic), *пердаль* (педаля), *очепятка* (опечатка), *боксайд* (бік, від рос. “бок” та англ. “side” – бік), *коркодил* (про некрасиву людину) – у рос. мові; *g'dong* (солодощі; десерт), *bad a bing* (*bad a boom*) (про щось, що відбувається легко, швидко та гладко), *tamma jamma* (особа, яку більшість людей вважає дуже сексуальною), *mockumentary* (художній фільм у стилі документального; документальна насмішка), *tweenager* (особа, віком від 10 до 12 років, від англ. “between 10–12” – між 10 та 12). Крім того, у системі англійської мови сформувалася мова цілого міста, заснована на грі слів, яскравим прикладом чого є лондонський сленг кокні: *pot and pan* – old man (старий чоловік), *bees and honey* – money (гроші), *cash and carry* – маргу (одружуватися) тощо.

На відміну від інших досліджуваних мов, для англійської більш характерна конверсія, зокрема перехід однієї частини мови в іншу, що пов’язано з аналітичним устроєм цієї мови.

Наприклад: *blind* – сліпий (жарг. “сварити, проклинати; підроблений”), *chouse* – обман (жарг. “обманювати”), *fiddle* – скрипка (жарг. “обдурювати; ховати, приховувати; отримувати незаконно”), *heavy* – важкий (жарг. “зłodий, убивця; рясний”).

Отже, досліджувані словотвірні системи жаргону цілком підпорядковуються законам сучасної української, російської та англійської мов. Найпродуктивнішим способом словотвору жаргонних одиниць усіх досліджуваних мов є афіксальний, а саме: суфіксальний, префіксальний та суфіксально-префіксальний (більш притаманний слов’янським мовам). Жаргонотворення української та російської мов вирізняється наявністю постфіксального та безафіксного способів словотвору. В англійській мові базовими способами творення жаргонізмів є основна словоскладання, скорочення слів і телескопія. Серед неморфологічних способів високу продуктивність в усіх мовах виявляє мовна гра. В англійській мові, на відміну від інших мов, у сфері жаргонотворення яскраво представлена конверсія.

Виконане дослідження відкриває перспективи для вивчення семантичних переосмислень, що відбуваються у процесі творення жаргонних одиниць української, російської та англійської мов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Галишин І. М. Телескопія як один із новітніх способів словотвору в англійській мові / І. М. Галишин // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Серія Мовознавство. – Луцьк : ВНУ ім. Лесі Українки, 2011. – Вип. 3. – Ч. 2. – С. 82–87.
2. Лашкевич О. М. Тенденции словообразования в современном английском языке / О. М. Лашкевич // Вестник Удмуртского университета. Серия Языкознание, 2007. – Вип. 5–1. – С. 45–52.
3. Носенко М. М. Лінгвокогнітивний аспект реалізації мовної гри у німецькому словотворі (на прикладі рекламних текстів) / М. М. Носенко // Мова і культура. – 2013. – Вип. 16. – Т. 3. – С. 289–294.
4. Мартос С. А. Мовна гра як засіб сленгового словотворення / С. А. Мартос, В. П. Олексенко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Лінгвістика. – Херсон : Вид-во ХДУ, 2008. – Вип. 8. – С. 98–102.
5. Симутова О. П. Языковая игра в словообразовании (на материале немецкого и русского языков) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / О. П. Симутова. – Уфа, 2008. – 18 с.
6. Сніховська І. Е. Механізми, засоби та прийоми мовної гри в сучасній англійській мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / І. Е. Сніховська. – Запоріжжя, 2005. – 20 с.
7. Старченко Я. Сучасна жаргонологія й словотвірні інновації в жаргонах української мови (до постановки питання) / Я. Старченко // Лінгвістичні студії : [зб. наук. пр.] / [наук. ред. А. П. Загнітко]. – Донецьк : ДонНУ, 2011. – Вип. 23. – С. 93–97.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

8. Краткий словарь английских социальных диалектов / М. М. Маковский // Английские социальные диалекты (онтология, структура, этимология) : [учеб. пос.]. – М. : Высш. школа, 1982. – С. 75–131.
9. Словарь современного русского города : Ок. 11 000 слов, ок. 1000 идиоматических выражений / [под. ред. д-ра филол. наук, проф. Б. И. Осипова]. – М. : ООО Изд-во Русские словари; ООО Изд-во Астрель; ООО Изд-во АСТ; ООО Транзиткнига, 2003. – 565 с.
10. Ставицька Л. Короткий словник жаргонної лексики української мови : Містить понад 3200 слів і 650 стійких словосполучень / Л. Ставицька. – К. : Критика, 2003. – 336 с.
11. Українська мова : [енциклопедія]. – [2-е вид., виправ. і доп.] – К. : “Українська енциклопедія” ім. М. П. Бажана, 2006. – 820 с.

Дата надходження до редакції 09.11.15